

OPIS PRZEDMIOTU KONKURSU

Założenia formalne projektu

Pomnik w Krośnie ma upamiętniać Generała Stanisława Maczka i jego żołnierzy – ochotników kompanii krośnieńskiej z 1918 roku. Są to dzieje mało znane, a dotyczące ściśle naszych przodków z Krosna i okolic, walczących o polskie granice u boku, wtedy jeszcze, porucznika Maczka. Był on wybitną i niezwykłą postacią, posiadającą wysokie morale i wspaniałe cechy charakteru. Takie też przymioty uosabiali żołnierze-ochotnicy z Krosna i okolic, z którymi był ogromnie związany. Ważne jest więc, by forma upamiętnienia była godna, a jej otoczenie reprezentacyjne.

By temu sprostać, nasunął się pomysł usytuowania pomnika przy zbiegu ulic Krakowskiej i Kolejowej, frontem do Starego Cmentarza, bo to właśnie w okolicy tego miejsca, w dniu 14 listopada 1918 roku w budynku, w którym mieści się obecnie siedziba PTTK, od ulicy Józefa Czuchry, na spotkanie z podpułkownikiem Józefem Swobodą przybył Stanisław Maczek i otrzymał dowództwo kompanii krośnieńskiej. **W tym miejscu wstąpił do Wojska Polskiego jeden z największych polskich dowódców**, uhonorowany nie tylko w Polsce, ale i w Wielkiej Brytanii, Francji, Belgii i Holandii. To właśnie w pobliżu tego miejsca zgłaszali się ochotnicy z Krosna i okolic do tworzonej przez ppłk. Swobodę kompanii. W tym budynku mieściło się Biuro Werbunkowe w czasie walk o granice odrodzonej Rzeczypospolitej w latach 1918-1920, gdzie zwerbowano około 450 ochotników do obrony ojczyzny. Bezpośrednie sąsiedztwo Starego Cmentarza, z pomnikiem powstańców styczniowych i grobami uczestników walk o niepodległość z okresu zaborów, dobitnie podkreśla udział mieszkańców naszej ziemi w dążeniach narodowowyzwoleńczych.

Bliskie usytuowanie dworca kolejowego, autobusowego, dużego parkingu oraz Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza ułatwi organizowanie wydarzeń i spotkań o różnych formatach: artystycznych, patriotycznych, naukowych oraz rozrywkowych, powiązanych z historią Kompanii Krośnieńskiej i Generała Stanisława Maczka. Udogodni również udział w nich wojsku, grupom rekonstrukcyjnym czy motocyklistom. Pomnik powinien motywować mieszkańców i gości do udziału w tych uroczystościach, mających nie tylko charakter lokalny, ale też ogólnopolski i międzynarodowy.

Kompania Krośnieńska, jak i jej Dowódca, to chlubna karta naszego Miasta, więc forma upamiętnienia powinna być zaszczytna i emanująca swoim przesłaniem do mieszkańców oraz gości przybywających do Krosna. Powstanie pomnika ma wzmocnić pozytywny wizerunek naszego Miasta poprzez propagowanie wielkich

kart historii Krosna, docenianie zaszczytnych cech naszych przodków: poświęcenia dla ojczyzny, odwagi, rycerskości i honoru.

Takim wartościom hołdował Generał Maczek i takimi wartościami żyli jego żołnierze. *...moi chłopcy z Krosna, Haczowa, Odrzykonina... . Jak łatwo to było dowodzić wami, kochani moi chłopcy ..., jak łatwo mieć sukcesy. Wy z Krosna, Odrzykonina, Haczowa...* - pisał o nich w swojej książce „Od podwody do czołga”, wydanej na obczyźnie w Edynburgu w 1961r. Mimo tego, że ci „chłopcy” walczyli dzielnie i że wielu z nich było Kawalerami Virtuti Militari za bohaterskie czyny w latach 1918-1920, to po II wojnie światowej nie wolno im było mówić o swoim poświęceniu dla Ojczyzny. Generał Maczek nigdy o nich nie zapomniał i do końca chciał być blisko nich. Czas pozacierał pamięć o „Chłopcach” Generała i ciągle zaciera ich ślady. Pomnik ma ich ocalić od zapomnienia.

Krosno przez tę inicjatywę wejdzie do grona wielu miast szczycących się śladami i wspomnieniami o tym wspaniałym, wyjątkowym Polaku: „Niepokonanym Generale”, żołnierzu pierwszej wojny światowej, walk o granice i kształt Rzeczypospolitej w latach 1918-1920, niepokonanym dowódcy z 1939 roku, obrońcy Francji w 1940 i wyzwolicielu Europy Zachodniej w latach 1944-1945.

„Żaden z dowódców drugiej wojny światowej, w armiach po obu stronach, nie miał takiego szlaku bojowego, nie miał tylu zwycięstw”- mówią historycy. Ze względu na geniusz strategiczny, manewrowość i skuteczność Generała, wyzwalane na jego szlaku bojowym miasta nie doznały poważniejszych zniszczeń oraz strat w ludności cywilnej. Są to miasta francuskie, belgijskie, holenderskie, ale **podkreślać należy, że początki tego geniuszu sięgają naszych terenów, a wielkiemu dowódcy towarzyszyli właśnie „Chłopcy” z Krosna i okolic.** Walczyli o granice Polski w stylu „Mickiewiczowskim” z brawurą, odwagą i posługując się mistrzowskimi manewrami, wykorzystując zaskoczenie i manewrowość przy użyciu zaprzęgów konnych, podwód. Pomnik ma stworzyć możliwości nawiązania współpracy z przedstawicielami miast i organizacjami promującymi postać Generała Stanisława Maczka oraz wartości, jakimi kierował się w całym swoim życiu. **Krosno jest pierwszym miastem na szlaku bojowym Generała w Wojsku Polskim. Tutaj prawdopodobnie składał przysięgę wojskową i w naszych okolicach doskonalił genialnie opanowaną sztukę wojenną z żołnierzami z tej ziemi.**

Pragniemy wykorzystać te historyczne wydarzenia z korzyścią dla Miasta, szczególnie dla młodzieży, by kierowała się wzorowymi postawami swoich przodków, kształtując swój patriotyzm i tożsamość narodową.

W wyżej wspomnianej książce Generał Maczek napisał: *Chciałbym, by młode pokolenie Polaków знаło prawdziwą historię walki wojsk polskich....* Generał nigdy po wojnie do Ojczyzny nie wrócił. Opuścił Ją ze swoją brygadą 18 września 1939r., przekraczając granicę w szyku bojowym NIEPOKONANY. Po

wojnie, z dnia na dzień, z generała dywizji został barmanem, a ówczesne władze Polski odebrały mu obywatelstwo. Przeżywszy 102 lata, nigdy nie narzekał, nikomu nie złorzeczył. Jan Paweł II po śmierci Generała Stanisława Maczka napisał: *Odszedł po nagrodę do Pana człowiek niezwykle... Oddany bez reszty świętej sprawie Ojczyzny.*

Spoczywa ze swoimi żołnierzami w skromnym grobie w Bredzie, w obcej ziemi.

Sugerujemy umiejscowienie informacji o:

Szlaku bojowym Generała:

Polska 1918-1920

Polska 1939

Francja 1940

Francja, Belgia, Holandia, Niemcy 1944-1945

Umiejscowienie cytatu z książki „Od podwody do czołga”,
autorstwa Generała Maczka:

Chłopcy z Krosna i Odrzykonია, Potoka i Jasła.

***Jak łatwo to było dowodzić wami, kochani moi chłopcy z lotnej,
jak łatwo mieć sukcesy. Wy z Krosna, Odrzykonია, Haczowa
i Sanoka...***

**oraz odznaki 1 Polskiej Dywizji Pancernej, przedstawiającej
szyszak i skrzydło husarskie, symbolizującej przejęcie
tradycji od najbardziej skutecznej i posiadającej najwyższe
morale formacji wojskowej w Europie - POLSKIEJ
HUSARII.**

Podsumowanie założeń do projektu pomnika Stanisława Maczka
i Kompanii Krośnieńskiej

1. Stanisław Maczek w pełnej postaci figuratywnej.
2. Wyraźne zaakcentowanie początku kariery w Wojsku Polskim w Krośnie.
3. Symbole odysei wojennej Generała Stanisława Maczka.
4. Symbole nawiązujące do historycznych tradycji polskich formacji pancernych (ciężkozbrojnych).
5. Otoczenie pomnika powinno uwzględniać:

- wkomponowanie w otoczenie z wykorzystaniem tła nowoczesnej bryły
Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza;

- projekt iluminacji całości założenia, jako odrębny, widoczny w pewnych porach, symboliczny układ świateł, rozważyć zintegrowanie z dźwiękiem (słowo, muzyka, efekty akustyczne);
- usytuowanie masztu do podniesienia flagi państwowej;
- możliwość instalacji urządzeń do odsłuchania narracji słownej o historii życia Generała;
- miejsca do wypoczynku w postawie stojącej i siedzącej;
- aranżację ustawień grup ludzkich podczas uroczystości: usytuowanie pododdziału honorowego, kombatanów, orkiestry, młodzieży szkolnej, zaproszonych gości, delegacji zagranicznych;
- godne podejście w celu oddania hołdu, złożenia kwiatów i zapalenia zniczy.